

Vefâtının 110. Yılında Süleyman Seniḥ Efendi

Mustafa KARA*

Özet

Bu makâlede XIX. yüzyıl dîvân edebiyâtının en meşhur şâirlerinden biri olan Mevlevî tarikatına mensub Süleyman Seniḥ Efendi'nin hayatı ve şiirleri ele alınmıştır. Dönemin meşhur Mevlevî şeyhlerinden Bursa Mevlevî Tekkesi şeyhi Ahmed Cunûni Dede, Galata Mevlevihâne şeyhi İsmail Rusuhî Ankaravî gibi şeyhlerden istifade eden Seniḥ Efendi, 29 Temmuz 1900 tarihinde Göztepe'deki köşkünde vefat etmiş ve Üsküdar Selimiye Dergâhi haziresine defnedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mevlevî, Dîvân Edebiyatı, Tekke.

Abstract

Süleyman Seniḥ Efendi on 110th Anniversary of His Death

In this paper, it is dealt with the life and poems of Süleyman Seniḥ Efendi who was one of the prominent poets of Ottoman (Dîvân) Poetry in 19th century, and affiliated to the tariqa of Mawlawiyya. Benefiting from some sheikhs like Ahmed Junûni Dede who was the sheikh of Bursa Mawlawî Tekke and also one of the well-known Mawlawî sheikhs in that period, and İsmâ'îl Rusûkhi al-Anqarawî who was the sheikh of Galata Mawlawî Tekke, Seniḥ Efendi passed away in his villa in Göztepe in July 29, 1900, and buried in the cemetery of Üsküdar Selimiye Dargah.

Key Words: Mawlawi, Diwan Poetry, Tekke.

Ne cûş-i aşka tahammül ne azm-i râh ederim

Durur durur bakarım rûy-ı yâre âh ederim

Seniḥ-i Mevlevî

Sefîne-i Evliya'nın yazarı Hüseyin Vassâf, Mehmet Emin Kerküki / Mehmet Emin Bursevî diye tanınan Mehmed Emin Nakşibendî isimli meşhur sûfiyi bir ön açıklama yapmadan şu dörtlükle tanıtmaya başlamıştır:

Yâ Emin-i Hâcegân-ı Nakşibendî feyiz ile

Kalbimi nakş-i sivâdan pak idüp kıl münceli

* Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (mkara@uludag.edu.tr).

Nisbetin fahr-ı Senih olsun kim olmuş hazretin

Nuhbe-i nesl-i Muhammed şube-i âl-i Ali¹

Bu dörtlüğün sahibi Senih, XIX. yüzyıl divân edebiyâtının en meşhur şâirlerinden biri ve söz konusu Mehmed Emin Kerküki'nin torunu olan Mevlevî tarikatına mensub Süleyman Senih Efendi'dir.²

XIX. yüzyılı aydınlatan büyük sûfilerin mürşidi ve mesnevihân Nakşibendiler geleneğinin en önemli şahsiyetlerinden biri olan Kerküki'nin Bursada'ki Eminiyye dergâhında yetişen bazı isimleri sıralamak konuya açıklık getirecektir: Ali Behçet Efendi, Mustafa Vahyî Efendi, Hoca Hüsameddin Efendi, Neş'et Efendi, Hoca Selim, Keşfi Efendi...

Kerküki'nin kızı Şerife Hanife Hanım'ın kızı Fatma Hanım ile Sıdkızâde Mehmed Şerif Efendi'nin oğlu olan Senih Efendi 13 Ramazan 1238 / 24 Mayıs 1823 tarihinde Bursa'da Veli Şemseddin mahallesinde doğmuştur. İlk tahsilini bu şehirde tamamladıktan sonra on beş yaşında iken İstanbul'a gitti. Divân-ı Hümayun Kalemî, Maarif-i Adliye Mektebi başta olmak üzere birçok yerde görev yaptı.

Ağabeyi Ali Rıza Efendi Anadolu Harp Ordusu müsteşarı olunca 1270 / 1853 de onun yanında Tahrirat Başkâtibi göreviyle Erzurum-Kars bölgesine görev yaptı. 1281 / 1864 de Tuna Vilayeti Mektupçuluğuna atanan Senih Efendi Vali Midhat Paşa ile geçinememesi sebebiyle istifa etti. İstanbul'a döndükten sonra devletin en üst makâmlarında görevini sürdürürken Surre Eminliğine tayin olundu.³

Yadigâr-ı Şemsî'de verilen bilgiye göre 1300 / 1883 tarihinde "Surre-i hümayun emânet-i vâlasıyla âzim-i Hicaz oldukları esnada" Bursa'ya uğramış ve dedeleri için şu manzumeyi kaleme almışlardır. Nakşibend redifli bu metin bize Kerküki'nin şahsiyetiyle birlikte meşhur halifelerini de tanıtmaktadır:

Eyledi Hâce Emin Âgâh Efendi irtihâl

Kim anınla neş'e-yâb idi cihân-ı Nakşbend

Zât-ı pâk idi kemâl-i 'izz ü istihkâk ile

Nuhbe-i rûşen-dildân-ı âsitân-ı Nakşbend

1 Hüseyin Vassâf, *Sefine-i Evliya*, Haz. M. Akkuş-A. Yılmaz, İstanbul: Kitabevi, 2006, II, s. 179.

2 Kerküki'nin İstanbul Selimiye dergâhı şeyhi Ali Behçet Efendi başta olmak üzere halifeleri için aynı eserde bilgi vardır.

3 Sure Eminliği için bk. *DİA*, XXXII, s. 567.

*Kâşifü's-sırr-ı kitab-ı Mesnevî-i Ma'nevî
Tercemân-ı nüsha-i Ruhü'l-Beyân-ı Nakşbend*

*Burc-ı nesl-i gavs-i Geylânî'den irdi bir hilâl
Oldı amâ sonra bedr-i âsumân-ı Nakşbend*

*Mahzen-i esrâr-ı şâh idi fuâd-ı âgehi
Hep 'iyân olmuş ana râz-ı nihân-ı Nakşbend*

*Oldı sır-âb-ı zülal-i hoş-güvâr-ı ma'rifet
Cûy-ı feyzinden nice leb-teşnegân-ı Nakşbend*

*Hazret-i Neş'et Selîm u Vahyî vü Behcet Hüsâm
Himmetiyle oldılar dil-sır-ı hân-ı Nakşbend*

*Eyledi feyz-i amîmî sırr-ı istihlâf ile
Her birin bir mürşid-i sa'd-i akrân-ı Nakşbend*

*Yetmiş iki yıl mukaddem kıldı sâl-i hâlden
'Azm-i didâr ol 'azîz-i kâm-rân-ı Nakşbend*

*Söyledi târîh-i mu'cem şimdi neslinden Seniḥ
Göçdi Allah'a Emîn-i hâcegân-ı Nakş-bend*

1228

Şam'da iken Muhyiddin İbn Arabî'nin kabrini ziyaret eden Seniḥ Efendi'nin şu mısraları kabrin duvarlarını süslemektedir:

*Bu âlî âsitâne-i bârigâha Şeyh-i Ekber'dir
Derûnunda füyûzât-ı Hüdâ gün gibi ezherdir*

*Zehî allâme-i ilm-i ledün eş-Şeyh Muhyiddîn
Ki esrâr-ı hakâik ders-i irşâdında ezberdir*

*Cihâna şâmil ihsânı misâlî gavs-i Geylânî
Kemâliyle tecellî-i cemâlullâha mazhardır*

*Dimâğî âşinâ-yı şemme-i irfân olan anlar
Meşâmî câna bûy-ı nisbeti çün ûd-i anberdir*

*Zülâl-i ma'rifet icrâ eder dil-i teşnegân üzre
Lisân-ı zerefşânı sanki bir mîzâb-ı kevserdir*

*Yüzün sür de zer-i tâmmü'l-ayar olsun özün zira
Gubâr-ı âsitân-ı himmeti kibrit-i ahmerdir*

*Şerefyâb-ı ziyâret olmak envâr-ı huzûrunda
Senih-i Mevlevî'ye hamdülillah ki müyesserdir*

Süleyman Senih Efendi'nin *Dîvân*'ında yer alan şiirlerden onun hac esnasında da manzume yazmaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Kâbeyi ilk gördüğü andaki duygu ve dûasını *Dîvânı*'nın ilk sayfasında okumak mümkündür:

*Yâ Rab! be hakikat-ı şeh-i mazhar-ı zât
Yâ Rab! be meâni-i cemi-i âyât
Evvel görüşümdür Kâbe-i izzetini
Eyle bu zelili müstecâbu'd-da'vât⁴*

Hac farızasını edâ edip Mekke'den Medine'ye intikal ettiklerinde Hz. Peygamber'in türbesinde yaşadığı duyguları da uzun bir manzume halinde "Nat-ı Şerif Beray-ı Cebinsây-ı Atabe-i Ulyây-ı Risaletpenâhi" başlığıyla kaleme almıştır. Bazı beyitlerini okuyalım:

*Ya Resûlallah usât-ı ümmetinden bu zelil
Hac edib kıldım vedâ-ı kâbetullah-ı celil*

**

⁴ *Divan*, İstanbul, 1275, s. 2

*Ravza-yı ulyâna andan eyleyub azm-i cemil
İtdim eşk-i iştiyakı savb-ı maksûda delil
Ya Halil İbn-i Halil innî dahîl innî dahîl*

**

*Fart-ı isyânım beni eyler iken zâr u melûl
Hamdulillah merkez-i ihsânına buldum vusûl
Afv-ı taksirâtımı şayan buyur hin-i mesûl
Âcizim geldim huzur-ı pâkine eyle kabul
Ya Halil ibn-i Halil innî dahîl innî dahîl*

**

*Vaz'edince âsitan-ı Hazret-i Zehra'ya baş
İ'tiraf-ı cürm ile buldu vücudum irtî'aş
Vermede Sibteyn hakkı için bana hâlim telaş
Firkat-i hüsn-i kabulündür Senihâ canhiraş
Ya Halil İbn Halil innî dahîl innî dahîl*

Son Asır Türk Şâirleri'nin yazarı “Merhum uzun boylu, kısa ve beyaz sakallı, zayıf, Tarîk-ı Mevlevîye mensub, salah-ı hâl ve sıdk u istikamet ile maruf ricalden idi” cümlesiyle onun suret ve siretini bize naklettikten sonra meşhur muhammesini de iktibas etmiştir:⁵

*Garib bülbül-i hicrim çemenden ayrıldım
Çemen ne, sen gibi gonca dehenden ayrıldım
Görür müsün beni ey şuh k'anden ayrıldım
Diyâr-ı gurbete düştüm vatandan ayrıldım*

*Vatan gözümde değil âh senden ayrıldım
K'ani şu dem ki vatan bana cay u mesken idi
Seninle azmgehim geçtizar u gülşen idi
Hulasa neşe-i bezminle hatırım şen idi
Diyâr-ı gurbete düştüm vatandan ayrıldım
Vatan gözümde değil âh senden ayrıldım*

5 İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul, 1988.

*Cüdâyım işte sana hemnişin u hemden iken
Bak, oldum ülfete bigâne, ünse mahrem iken
Vatanda yani senin sohbetinle hurrem iken
Diyâr-ı gurbete düştüm vatandan ayrıldım
Vatan gözümde değil âh senden ayrıldım*

*Firaktır beni bu şehirde garîb kılan
Dil-i şikestemi bisabr u nâşekib kılan
Yine kavuştura bu hasreti basib kılan
Diyâr-ı gurbete düştüm vatandan ayrıldım
Vatan gözümde değil âh senden ayrıldım*

*Dil-i Senih ki şevk-i vatanla malidir
Veli cemalin anın revnak-ı hayalindir
Okur bu matla kim şimdi hasbihalidir
Diyâr-ı gurbete düştüm vatandan ayrıldım
Vatan gözümde değil âh senden ayrıldım*

Söz gurbetten açılmışken Senih Efendi'nin "gâh olur gurbet vatan, gâhî vatan gurbetlenir" mısraıyla süslediği muhammes nakledilmezse konu tamamlanmış olmaz.

*Kande olsa mübtelâ cânân ile rahatlanır
Yâr ile mesrûr olur ağyar ile mihnetlenir
Firkat u vuslutta türlü türlü keyfiyetlenir
Yani her yer âşika hale göre hâletlenir
Gâh olur gurbet vatan gâhî vatan gurbetlenir*

*Âşıkın semt-i vatanda yâre ermezse eli
Yeğdir ol gurbet ki ondan ola gönlü neşeli
Söyliyem doğrusunu işte kelâmın mücmeli
Hale bak şâdi vü gamda yok mekânın medhali
Gâh olur gurbet vatan gâhî vatan gurbetlenir*

Gönlümü hemdemliğin eyler beni mesrûr u şen
Sen yanımda olmasan dünya olur beytü'l-hazen
Hâsılı mecbur ki ey gonca-ı nazik beden
Hicr u vashından ibarettir senin gurbet vatan
Gâh olur gurbet vatan gâhî vatan gurbetlenir

Yâr hem-bezm olacak gurbet verir kalbe sürûr
Dar olur çeşme vatan canânededen olunca dûr
Şevk u gam esbâbına vâbestedir zira umûr
Her mahalde eyleyüb bir türlü keyfiyet zuhûr
Gâh olur gurbet vatan gâhî vatan gurbetlenir

Âşıkâ gurbet vatan mevcuddur leyl u nehâr
Nâz u lutf-i dilbere mevkuftur bu aşikâr
Gelmese mahzûn eder gelse Senih'i neşedâr
Lahza lahza bezm-i uşşaka gelib gitdikçe yâr
Gâh olur gurbet vatan gâhî vatan gurbetlenir

Otuz yedi yaşında iken 1275 / 1859 tarihinde neşrettiği *Divanı*'na şu dûa ile başlamıştır:

Yâ Rab! tevazuum bu ki lutfundan eylesun
Asârımı hazine-i esrar-ı mâ'nevî
Sırr-ı celil-i Hazret-i Sultan-ı enbiya
Fazl-ı Alî ve himmet-i Hünkâr-ı mânevî
Şair gazeller bölümüne de gelenekten farklı olarak münacat ile başlıyor:

Mazhar kılıb envar-ı tecelliye müdâm
Yâ Rab! Eser-i cevher-i aşk et sözümü
Ta kim olayım neş'e-i mânâ ile mest
Meyhâne-i suretde bırakma özümü

Şu rubaî de aşk konusu ile ilgili düşüncesini açığa vurmaktadır:

*Hergiz kararım ki bir karar eyleyeyim
Kim terk-i belây-ı aşkı yâr eyleyeyim
Amma ki teemmül eylerim diğer bâr
Âşıklığı terk edip ne kâr eyleyeyim.*

Dîvân-ı Senih-i Mevlevî'nin ikinci manzumesi Muhammedî redifli bir münacattan sonra farklı uzunlukta beş na't ile devam etmektedir. Hz. Peygamber'in anne ve babasına tahsis edilen medhiyeleri dört halife takip etmekte daha sonra Hz. Hatice, Hz. Ali, Hz. Fatıma ile ilgili mısralar yer almaktadır. *Dîvân*'ın mühim bir bölümü ehl-i beyt ve özellikle Hz. Hüseyin ile ilgili mersiyele tahsis edilmiştir. Bu konuda asrın mersiye şâirleri dostu ve hemşehrisi Eşref Paşa'yı ve sahanın yıldızlarından Kâzım Paşa'yı izlemektedir.

Burada tasavvuf kültüründe oluşan alevî neşveye açıklık getiren bir manzumesini iktibas etmek gerekmektedir:

*Bende-i şîr-i Hudâyım Alevîyim Alevî
Âsitanında gedâyım Alevîyim Alevî
Ahmed u Fatıma Sıbteyn ve Ali'dir şahım
Çâker-i Âl-i abâyım Alevîyim Alevî*

*Râh-ı Bubekr Ömer Osman u Ali'ye elhak
Sıdkile canfedâyım Alevîyim Alevî*

*Etmîş Allah masûn rafz u Yezidiyetden
Sünnî-i rast-edâyım Alevîyim Alevî*

*Hasmına hasmım kavî, yâr-ı Ali'ye yârım
Düşman-ı kizb u rıyayım Alevîyim Alevî
"Fâizûn" dedi Nebî, Haydar ile şiasına
Talib-i fevz-i bekayım Aleviyim Alevî*

*Kim o Sultan'a muhalifse teberra ederim
Ben Senih ehl-i velâyım Alevîyim Alevî*

Abdülkadir Geylanî, Ahmet Rifaî, Mahmut Hüdayî, Seyyid Nizameddin, Niyazî-i Mısrî, Nureddin-i Cerrahî ve Seyyid Hâşim ile ilgili kısa manzumelerden sonra Senih Efendi sözü mensup olduğu tarıkata getirmektedir, ilk ve son beşli şöyledir:

*Bendegân-ı der-i Sultan-ı Celâl ünvânız
Matbah-ı aşkına ser dâde olan kurbânız
Can feda etmek için muntazır-ı fermânız
Hasılı halka-ı uşşakda ser gerdanız
Mevlevîyiz şeref-i zümre-i dervîşânız*

**

*N'ola esrarımızı bilmese ehl-i inkâr
Âşına anlar onu yâda olunmaz ızhâr
Biz Senih eyleyelim şükr ü sipası tekrâr
Olmuşuz müntesib-i bab-ı Cenab-ı Hünkâr
Mevlevîyiz şeref-i zümre-i dervîşânız*

Fuzulî, Şeyh Galib, Esrar Dede, Nef'î, Halim Giray Sultan, İzzet Molla, Cavit Bey, Kemal Efendi, Fatîn Efendi gibi birçok zatın şiirlerine yazılan tahmislerle devam eden Dîvân'da, elliden fazla tarih düşürme manzumesi ile gazeliyât bölümüne girilmektedir. Yüze yakın gazeli yirmi kadar şarkı sözü takip etmekte rubaî, kıta ve müfretlerle büyük boy 134 sayfalık Dîvân sonra bulmaktadır.

Devrin yöneticileriyle ilgili hiçbir kaside ve methiyeye yer vermeyen Senih-i Mevlevî bir gazelinde bu konuya da işaret ediyor:

*Senih hizmet-i Hünkâr-ı Rum'dur şerefim
Ne meyl-i devlet ne arzuy-ı câh ederim*

Senih Efendi *Dîvânı'nı* neşrettikten sonra 40 yıldan fazla bir müddet daha yaşamıştır. Bu süre içinde yazdığı şiirler nerededir, kimdedir? Şimdilik bu konuda bilgimiz yoktur.

Gazeller bölümünün ilk sayfasında şairimiz kendini şöyle tanıtır:

*Bezm-i aşka mahremim ehl-i safâ derler bana
Cümle yârân-ı mahabbet merhabâ derler bana*

*Düşmüşüm bir leylî-i hüsnün belây-ı aşkına
Deşt-i gamda âşık-ı mecnun eda derler bana*

*Bir nefes yoktur ki cân mehur ola cânânından
Bilmeyib bu hali, yârinden cüda derler bana*

*Görse Ristolar beni darûş-şifay-ı aşkda
Bir devasız derde düşmüş mübtelâ derler bana*

*Yâdlar bilmez beni bigâneye biganeyim
Âşınay-ı aşk olanlar âşinâ derler bana*

*Mülk ü mâle devlet u ikbale etmem iltifat
Ben Senih'im çaker-i Âl-i abâ derler bana*

Şairimiz kendi "söz"üyle ilgili kanaatlerini sıralamaya devam ediyor:

*Sözümde var ise fikdan-ı aşk özümde değil
Özümdedir eser-i ibtila sözümde değil
Bana Senih bulunmaz cihan içinde vatan
Ben ol garib-i cihanım cihan gözümde değil*

**

*Bigânelerle arbede-perdâzdır sözüm
Yarân-ı aşkta hemdem u hem-râzdır sözüm
Mısralarıyla başlayan bir gazel şöyle devam etmektedir:
Oldum mediha-gûy-i Hudavendigâr-ı Rum
Onun için Senih ser-efrâzdır sözüm*

Ve bir soru:

*Bu hal-i aşkı kim anlar kiminle söyleşeyim
Mekal-i aşkı kim anlar kiminle söyleşeyim
Senih Hazret-i Monla'yı vafederdim lik
Celâl-i aşkı kim anlar kiminle söyleşeyim*

Gazellerin büyük çoğunluğunda Hz. Hünkâr'ın adını anarak Mevlevî olduğuna işaret eden şâir zaman zaman tarikatın diğer şahsiyetlerini de zikretmektedir:

Olsun anam babam yoluna hep feda Senih

Besdir cihanda Hazret-i Sultan Veled bana

**

Olub kalbim çerâğ-ı aşk-ı Şemseddin Tebrizî

Senih öz canıma bu sûzişi kâr eyledim yandım

**

Senih-i zâr elinde arzıhali babına geldi

Buyur lutfu kerem ya Hazret-i Sultan Divanî

Bursa Mevlevîhânesinin kurucusu Ahmed Cünûnî Dede'yi (öl. 1621) ziyaret ettiği de bir gazelinden anlaşılmaktadır:

Bursada Senih ol çehresay-ı Mevlevîhâne

Ki hâk-i bargâhı aşkın kühl-i uyunudur

Bu ravza bir ziyaretgâh-ı akdesdir ki medfuni

Cenab-ı şeyh-i âli menzilet Ahmed Cünûnî'dir

Kulun, ey padişah-ı mülk-i mana babına geldi

Huzura armağanı cevher-i sıdk-ı derunîdir

Galata Mevlevîhanesi'nde medfun olan Mesnevî şârihi İsmail Rusuhî Ankaravî de (öl. 1631) onun sevgilileri arasındadır:

Galata dergehidir melce-i uşşak Senih

Hâkine gayet ta'zim ile sür cebhe vü ru

Hall-i müşkilse eğer maksadın ihlasla gel

İltica kıl ki der-i Hazret-i Şârihdir bu

Bendir, mazhar, daire adlarıyla da anılan def için müstakil bir gazeli okuma zamanıdır:

Olsa da bezm-i tarabda silleden bîzar def

Hoş görüp, ahengini bozmaz yine nâçâr def

*Bezm-i uşşaka neva-sâz olsa santur u kemân
Başlar âheng-i ferahnâk etmeğe izhar def*

*Her belaya âşık-ı mihnetkeş ve Şeyda gibi
Çak çak olsa yine göğsün gerer her bâr def*

*Meclis-i iş-i tarabnâke çevirdi daire
Yan çizüb hüzn ü gamı manen de-i pergâr def*

*Bir kemikle bir deri kalmış kemâl-i za'fından
Var ise olmuş kudüm aşkla bimar def*

*Sinesin yer yer dögüb arzeyler ahvâl-i dilin
Kande görse bir büt-i zibay-ı meh ruhsare def*

*Himmet-i pir ile mutribhâne-i eş'arda
Çok mudur çalsa usulüyle Senih zâr def*

Ney de onun gündemindedir:

*Çargâhdan başlayub taksim-i Elhan etdi nay
Akl u fikr u sabr u samânım perişan etdi nay*

*Şahnazım şahnaz isterdi nâgeh bezmde
Bu nevâyâ rast geldi yahut iz'ân etti nay*

Senih Efendi manzumelerinde değişik şekiller denemiş, gelenekte pek örnekleri olmayan tavırlar sergilemiştir. Bir gazelin her beytinde yer alan redif şairin mahlası olur mu? Olur.

*Nasıl olmaz o peri câzibe mahbûn Senih
Nigeh u didesidir fitne vü aşüb Senih*

*Ukdelerden bulamaz halka-i zülfünde reha
Bağlıdır silsilelerle dil-i meczûb-i Senih*

*Cifr akliyle hseab eyleyub ihrac etdim
Yaridir gayri değil dünyada matlub-i Senih*

*İltifatınla beni aşkına mecbur etdin
Sendedir sende efendim dil-i meclub-i Senih*

*Mansıb-ı aşk-ı şeh-i hüsn buyurdu ibka
Yazılıb nev-hatt-ı ruhsarıyle mektub-i Senih*

Dîvân-ı Senih-i Mevlevî de müşterek söylenen gazeller de vardır. Müşterek gazeller genellikle iki şâirin sırayla birer mısra söyleyerek manzumeyi tamamlamalarıdır. İşte Eşref Paşa ile birlikte terennüm ettikleri sana redifli gazel:

*Ey âfet eylemez eser âh u enîn sana
Menna-ı şefkat oldu dil-i âhenin sana*

*Sahray-ı nâz u işvede vahşi gazalsın
Hayran olur bu taiz ile âhuy-i çin sana*

*Bu akm-i harabda bir âferideyi
Rencide etmekse hezar aferin sana*

*Sengin dil afet olduğun imâ eder heman
Zinet için değildir o tass-ı nigin sana*

*Bir nüceym cemâlinde meftun ve müşteri
Yıldız kadar fütade var mehcebin sana*

*Meydan alırdı tevsen tab'ın Senih-veş
Eşref müsait olsa zaman u zemin sana*

Dareynde gönül olur elbette mültecâ

Bab-ı Hayder-i kenâr din sana

Süleyman Senih Efendi bu alanda da eşine az rastlanır bir örneği sunmaktadır. Üç şair birlikte gazel söylemektedir: Fatin Efendi, Ziya Paşa, Senih Efendi.

F Gönlüm şikenc-i zülf-i siyehkâre düşmesün

S Kâfir misâli halka-i zünnare düşmesün

Z Zinhar o âhuy-ı haremi sayd için gönül

F Deşt-i belâda pençe-i azâre düşmesün

S Düşsün belay-ı kâkülüne tek esir-i aşk

Z Gamzen gibi bir âfet-i mekkâre düşmesün

F Mânend-i Kays-ı Leyla zülfün gören senin

S Mecnun olub ne halle kühsâre düşmesün

Z Peymane aks-i la'l-i lebin görmesün sakın

F Sak, o mah hâne-i humare düşmesün

S Ben âşıkım o gonca feme hemçu andelib

Z İnsafa gel ki nice gönül zare düşmesün

F Sevdi o mahı merdüm-i çeşmim gibi gönül

S Envar-ı hüsnî dide-i ağıyare düşmesün

Z Düşsün düşenler aşkına ol nur-ı seyyidenin

F Gönlüm heman o tıfl-ı ziyânkâre düşmesün

S Gördü Senih zare Fatîne 'atâsını

Z Gayri nasıl Ziya der-i Hünkare düşmesün

Dîvân'ın son sayfasında Fatîn Efendi (öl. 1866) ve Mustafa Enver Efendi'nin (öl. 1872) düşürdüğü tarihler var:

İş bu *Divan*'ın tab'u temsiline meşahir-i suhanverân-ı zamandan sahib-i Tezkiretu'ş-şuara Rifatlu Fatîn Efendi'nin zâde-i tab' üstadâneleri olan tarih-i garrâdır.

Hünermendân-ı asrın şâir-i üstâd-ı zîşâmı
İdüb tertib-i Divan etdi sebkât nükte-sencâmı
Fatîn arzyledim tarih-i matbûun fakîrâne
Senih nükte fermanın güzel basıldı Dîvânı

1275

Kezalik Divân-ı mezkûrun tab'ına hulefay-ı tarikat-ı aliye-i şabaniyyeden Mustafa Enver Bey Efendi'nin eser-i hüsn-i himmetleri olan tarih-i ra'nadır:

Nazm asâr-ı belîğ etti Senih-i Mevlevî
Oldu her bir mısraı mânend-ı Divan fasîh
Söyledim tarih-i cevherdâr Enver, tab'ına
Bir mücelled gülistandır işte Divan-ı Senih⁶

1 Rebiulahir 1318 / 29 Temmuz 1900 tarihinde Göztepe'deki köşkünde vefat eden Senih Efendi dedesinin meşhur halifesi Ali Behçet Efendi'nin yanına Üsküdar Selimiye Dergâhı haziresinde kardeşinin yanına defnedildi. Mezar taşında yer alan "Senih Efendi'nin oldu mekânı huld-i naîm" ifadesi vefat tarihini göstermektedir.

Bizim düşürdüğümüz tarih şöyledir:

Senih Efendi Ya Hû
Semt-i Hünkar'dadır Ya Hû
Geldi aktab-ı erbaa
Söyledi "YA GAFFÂR YA HÛ"

1318

6 M. Enver Bey'in (öl. 1289/1872) bir gazeli şöyle sona eriyor:
Gerçi yokdur tab'ına Enver fesahat behresi
Lik nadir-gü Senih'in himmeti bâlâ bana. Öl. 1289 / 1872